

**TOELICHTING OP DE NOTA VAN WIJZIGING OP
DE BEGROTING VAN CURACAO
VOOR HET DIENSTJAAR 2022**

Inhoudsopgave

Toelichting op de Nota van Wijziging op de Begroting 2022	2
Recapitulatie	2
Gewone dienst.....	3
Baten	4
Lasten.....	7
Kapitaaldienst.....	13
Baten	13
Lasten.....	13
Advies Raad van Advies.....	14
Advies College financieel toezicht Sint Maarten en Curaçao.....	22
Wijziging in de Algemene Beschouwing.....	33

Toelichting op de Nota van Wijziging op de Begroting 2022

Recapitulatie

In de recapitulatie worden de totaalbedragen van de Nota van Wijziging op de Begroting 2022 gepresenteerd samen met de projectie van de meerjarige mutaties op de totaalbedragen in de Begroting 2022. Tevens worden de mutaties op de totaalbedragen, zowel in 2022 als meerjarig, verder inzichtelijk gemaakt aan de hand van relevante analysegrootheden.

In Tabel 1 zijn de totaalbedragen van de Nota van Wijziging op de Begroting 2022 en de mutaties op de meerjarenbegroting gepresenteerd (in Naf miljoen).

Tabel 1. Mutatie op Recapitulatie

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Saldo Gewone dienst	100,3	71,6	101,3	150,9
Baten	66,0	13,5	-28,8	-58,0
Lasten	-34,4	-58,0	-130,1	-208,9
Saldo Kapitaaldienst	-100,3	-71,6	-101,3	-150,9
Baten	-20,8	-71,6	-101,3	-150,9
Lasten	79,5	0,0	0,0	0,0
Begrotingssaldo	0,0	0,0	0,0	0,0

De eerste Nota van Wijziging op de Begroting 2022 sluit af met een saldo van nul. In bovenstaande tabel is waar te nemen dat het saldo op de gewone- en kapitaaldienst verlaagd wordt.

Tabel 2. Recapitulatie Ontwerpbegroting 2022 zoals ingediend bij de Staten

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Saldo Gewone dienst	-262,4	-101,8	-101,3	-150,9
Baten	1.484,5	1.682,5	1.773,9	1.847,4
Lasten	1.746,9	1.784,2	1.875,1	1.998,3
Saldo Kapitaaldienst	262,4	101,8	101,3	150,9
Baten	1.211,5	231,3	231,4	421,6
Lasten	949,1	129,6	130,1	270,6
Begrotingssaldo	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 3. Recapitulatie Begroting 2022 inclusief Nota van Wijziging

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Saldo gewone dienst	-162,1	-30,1	0,0	0,0
Baten	1.550,5	1.696,0	1.745,0	1.789,4
Lasten	1.712,5	1.726,2	1.745,0	1.789,4
Saldo kapitaaldienst	162,1	30,1	0,0	0,0
Baten	1.190,7	159,7	130,1	270,6
Lasten	1.028,6	129,6	130,1	270,6
Begrotingssaldo	0,0	0,0	0,0	0,0

In de Ontwerpbegroting 2022 en de meerjarige ramingen sluit de gewone dienst met een tekort. Middels onderhavige nota van wijziging wordt het tekort op de gewone dienst verlaagd. In 2024 en 2025 is de gewone dienst in evenwicht. De weg naar gezonde overheidsfinanciën moet echter zorgvuldig worden uitgestippeld om te voorkomen dat begrotingsmaatregelen, vooral wanneer die procyclisch van aard zijn, het economisch herstel zullen belemmeren. Om het tempo van herstel te versnellen en het economische groeipad op een duurzame wijze te verhogen is het daarnaast van cruciaal belang dat de structurele hervormingen, zoals overeengekomen in het Landspakket, worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om maatregelen die het concurrentievermogen van Curaçao moeten verbeteren, een duurzame en inclusieve groei moeten bevorderen en de veerkracht van de economie moeten versterken. Daarnaast dient de kaders voor overheidsinvesteringen versterkt te worden door meer ruimte te krijgen voor investeringsleningen. Tevens dient de capaciteit voor de uitvoering van kapitaalprojecten te worden versterkt.

Bij de projectie zoals gepresenteerd in de voorgaande tabellen, zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd voor de relevante economische grootheden (in procenten). De basis daarvoor zijn de laatste ramingen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

Tabel 4. Economische grootheden

	2022	2023	2024	2025
Reële economische groei	7,0	4,0	3,0	2,0
Inflatie	3,5	2,3	2,2	2,1

Bron: IMF Staff visit november 2022

Gewone dienst

In Tabel 5 worden de wijzigingen in het saldo op de gewone dienst ontleed in de voornaamste baten en lastencomponenten (in NAF miljoen).

Tabel 5. Mutatie op de Gewone dienst

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Baten	66,0	13,5	-28,8	-58,0
Belastingopbrengsten	26,0	-61,3	-101,4	-140,3
Niet-belastingopbrengsten	40,0	74,8	72,6	82,3
Lasten	-34,4	-58,0	-130,1	-208,9
Beloning van personeel	-13,8	4,0	4,0	4,0
Verbruik goederen en diensten	1,6	3,0	3,0	3,0
Afschrijving vaste activa	-	-	-	-
Interest	6,1	6,1	6,1	6,1
Subsidies	-	-	-	-
Overdrachten	-	-	-	-
Sociale zekerheid	-	-	-	-
Andere uitgaven	-28,3	-71,1	-143,2	-222,0
Reserveringen	-	-	-	-
Saldo	100,3	71,6	101,3	150,9

Baten

Belastingopbrengsten

De regering geeft aan dat in de ontwerpbegroting 2022 de belastingmiddelen begroot waren op totaal NAF 1.331 miljoen. Deze raming was gebaseerd op de realisatiecijfers van de eerste zeven maanden van het jaar, verhoogd met de door de IMF verwachte reële economische groei van 6,5% voor 2022.

Intussen zijn de realisatiecijfers tot en met oktober bekend. Op basis van de belastingmonitor (de interne methodiek) worden de totale belastingontvangsten voor 2021 geprojecteerd op NAF 1.263 miljoen. De genoemde projectie 2021 wordt voor 2022 verhoogd met de reële groeiraming van het nieuwe IMF projectie van 7% tot totaal NAF 1.357,4 miljoen. Opgemerkt dient te worden dat deze positievere projectie gedreven wordt voor een deel door ook incidentele factoren als gevolg van het “rebound-effect” in de toeristische sector en hogere consumentenprijzen mogelijk als gevolg van o.a. hogere vrachtkosten. Gelet op de hierboven genoemde incidentele meeropbrengsten in de projectie 2021 en gezien het feit dat er (nog) geen besluitvorming is inzake het indexeren van het minimumloon en de bevrozing van de sinds 2013 niet geïndexeerde ambtenarensalarissen voor de komende jaren, acht de regering het realistisch om voorzichtigheidshalve uit te gaan van de reële economische groei.

Tabel 6. Mutatie op de Belastingenopbrengsten

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
5111 Loonbelasting	7,6	3,7	1,6	1,6
5113 Winstbelasting	7,0	6,3	5,9	6,0
5134 Overdrachtsbelasting	11,2	11,3	11,5	11,7
5135 Onroerendzk.belasting	7,0	7,0	7,1	7,2
5141 Omzetbelasting (OB)	25,3	28,4	23,9	25,0
5142 Bijz. Invoerrecht op Benzine	4,7	4,5	4,4	4,5
5143 Accijns op Gedistilleerd	0,9	0,8	0,7	0,8
5144 Accijns op Tabaksartikelen	3,6	3,6	3,6	3,7

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
5145 Accijns op Bier	2,0	1,9	1,9	1,9
5146 Motorrijtuigenbelasting	1,4	1,2	1,0	1,1
5148 Afvalstoffenbelasting	0,1	-	-	-
5151 Invoerrechten	8,2	7,2	6,7	7,0
5153 Zegelbelasting Doorvoerverg.	0,0	0,0	0,0	0,0
5161 Zegelbelasting Overig	1,1	1,1	1,1	1,1
5162 Overige Belastingen	0,0	0,0	0,0	0,0
5164 Kansspelbelasting	-54,1	-138,3	-171,0	-212,0
Totaal	26,0	-61,3	-101,4	-140,3

Omzetbelasting

In het regeerakkoord van de huidige regering is opgenomen dat de Landsverordening omzetbelasting 1999 gewijzigd zal worden, waarbij voor de leveringen van goederen en het verrichten van diensten binnen het heffingsgebied één tarief van 7% zal gelden. Door het elimineren van de verschillende tarieven (6, 7 en 9 en vrijgestelde prestaties) binnen het heffingsgebied, wordt de administratie voor de ondernemers en de controle door de Stichting Overheids Belastingaccounts bureau (hierna te noemen: "SBAB") eenvoudiger, effectiever en efficiënter.

Daarnaast zal ook, om de inning van de omzetbelasting in 's Lands kas te bespoedigen en te verzekeren, nieuwe regels aangaande de betaling van de omzetbelasting geïntroduceerd worden via wijziging van de Landsverordening omzetbelasting 1999. Banken gaan namens de ondernemer die de prestatie verricht, de omzetbelasting over de vergoeding die voor het goed of dienst wordt betaald, meteen inhouden en aan de regering betalen. Hierdoor zal de regering meteen de beschikking krijgen over de omzetbelasting opbrengsten doordat de banken de omzetbelasting bij het swipen of online betalen inhouden en betalen aan 's Lands kas. Dit zal de compliance verbeteren en de liquiditeit van de regering zeker stellen.

Door hoge transportkosten, schaarste in goederen en de gevolgen van de coronapandemie gaan de prijzen van goederen door het dak. Onder andere boodschappen en bouwmaterialen zijn veel duurder dan een jaar eerder. Dit is geen uitzondering op Curaçao. Vanwege deze situatie heeft de regering besloten om de wijziging in het tarief van de belasting momenteel aan te houden. In het jaar 2022 zal de regering de situatie evalueren en zal met een nieuw besluit komen.

Het project dat bij betaling voor het goed of dienst de omzetbelasting over de vergoeding die wordt betaald meteen ingehouden wordt en aan de regering wordt betaald, zal doorgaan.

De regering houdt voorzichtigheidshalve rekening met een meeropbrengst van NAf 2 miljoen per maand. Deze meer opbrengsten komt doordat het bedrag aan omzetbelasting dat door de ondernemers/inhoudingsplichtige bij de aangifte reeds wordt aangegeven, daadwerkelijk worden geïnd. Het innen van deze bedragen wordt mogelijk doordat een deel van de omzetbelasting betalingen direct bij de transactie wordt gestort in 's Landskas door de banken. Op basis van de berekening van te ontvangen omzetbelasting en de daadwerkelijke ontvangen omzetbelasting, is waar te nemen dat de regering een maximale derving heeft van NAf 4,5 miljoen per maand.

In onderstaande overzicht wordt de berekening/uitgangspunt gepresenteerd.

Omschrijving	Omzet	Belasting vlgs opbrengsten feb.2020	Bij direct in landskas vlgs huidige tarief
Regeling Kleine Ondernemers	25.396	-	
Vrijgestelde prestaties	90.804.373	-	
Belaste prestaties 6%	400.014.135	23.119.789	24.000.848
Verlegde diensten 6%	7.086.073	409.557	425.164
Belaste prestaties 7%	41.447.294	2.395.547	2.901.311
Verlegde diensten 7%	1.795.148	103.755	125.660
Belaste prestaties 9%	97.285.680	5.622.862	8.755.711
Verlegde diensten 9%	1.624.501	93.892	146.205
TOTAAL	640.082.600	31.745.402	36.354.900

Kansspelbelasting

In lijn met de herziening van het belastingstelsel, (onderdeel C van het landspakket), wordt ook gewerkt aan het introduceren van een kansspelbelasting. In de begroting wordt vooralsnog rekening gehouden met opbrengsten kansspelbelasting van NAf 54,1 miljoen in 2022 indien de introductie plaatsvindt per 1 juli 2021. Door voortschrijdend inzicht en op basis van nieuwe berekeningen voor wat betreft de kansspelen opbrengsten en uit voorzichtigheidsoverwegingen worden de geraamde opbrengsten kansspelbelasting bijgesteld van NAf 54,1 miljoen naar NAf 40 miljoen in 2022, uitgaande van de introductie per 1 juli 2022. Dientengevolge worden de kansspelenopbrengsten voor de daaropvolgende jaren eveneens bijgesteld naar NAf 75 miljoen in 2023. Deze opbrengsten groeien naar NAf 82 miljoen in 2025. De opbrengsten van het kansspel zullen vooralsnog niet geïnd worden via de belastingen maar via vergunningen. Vandaar dat het begrote bedrag dat gebudgetteerd staat op kansspelbelasting in de Ontwerpbegroting 2022 voor het geheel bedrag verlaagd.

Vergunningen

De regering zal vooralsnog het te innen bedrag voor kansspelen niet via de belastingen innen maar via een vergunningenfee. Op basis hiervan worden de inkomsten uit kansspelen op de begrotingspost Vergunningen verantwoord. Verwacht wordt dat in 2022 een bedrag van NAf 40 miljoen geïnd zal worden. In 2023 is een bedrag van NAf 75 miljoen gebudgetteerd, in 2024 NAf 79 miljoen en in 2025 NAf 82 miljoen.

De verwachte directe baten van het project: +/- NAf 40,000,000 in het eerste jaar.

De verwachte baten worden onderbouwd door de volgende informatie:

- 500 vergunningen, ervan uitgaande dat een deel van de huidige vergunninghouders bij introductie van de wetgeving zich in een andere jurisdictie kunnen vestigen.
- Een maandelijks bedrag van NAf 5,000 per vergunning voor in totaal NAf 30,000,000 op jaarbasis
- Jaarlijkse fee van NAf 20,000 per vergunninghouder, voor in totaal 10,000,000 op jaarbas

Lasten

Beloning van personeel

In de Ontwerpbegroting 2022 en meerjaren zijn een aantal processen en activiteiten benoemd, dat uitgevoerd dient te worden. Hier bovenop komen nog de voornemens uit het regeerakkoord en de uitvoering van het Landspakket Curaçao. In het Landspakket Curaçao is een scala van hervormingen opgenomen, welke geen verder uitstel duldt.

Één van de thema's is Belastingen. In het landspakket wordt bij thema C Belastingen als doel aangegeven het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten. Dit wordt in maatregel C4 verder als volgt uitgewerkt: Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, zodanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden.

Tegen deze achtergrond wordt erop verwezen dat voor het implementeren van deze voornemens het noodzakelijk is om rekening te houden met de beperkte uitvoeringskracht bij zowel de Landsontvanger als de Inspectie der Belastingen. De omvang van de voorgenomen beleidsplannen en de huidige werkload is van evident belang om de uitvoeringskracht binnen de belastingdienst te vergroten, zowel kwantitatief als kwalitatief. Voorkomen moet worden dat een beperkte uitvoeringskracht in een cumulatie van niet uitgevoerd beleid zal resulteren.

Daarnaast wordt bij thema H1 van het Landspakket Curaçao aangegeven dat in het belang van de stabiliteit van de openbare orde en veiligheid tot nader orde geen bezuinigingen toegepast worden die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat beperken. Het betreft in dit specifiek geval de diensten Douane en de Financial Intelligence Unit.

Op basis van de bovenstaande worden middelen gereserveerd voor de invulling van vacatures. Zie onderstaand overzicht.

Organisatieonderdelen	Begrotingspost	2022	2023	2024	2025
199100 - Douane	4211 - Salarissen, Lonen & Bezoldiging	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
199106 - NBC Inspectie der Belastingen	4211 - Salarissen, Lonen & Bezoldiging	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
199107 - NBC Landsontvanger	4211 - Salarissen, Lonen & Bezoldiging	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
199800 - Financial Intelligence Unit	4211 - Salarissen, Lonen & Bezoldiging	500.000	500.000	500.000	500.000

Daarnaast is de vakantie-uitkering in onderhavige Landverordening verlaagd. Nederland heeft ingestemd met het bieden van begrotingssteun en heeft deze steun in tranches verleend waar voorwaarden aan zijn verbonden. Eén van de generieke voorwaarden die is gesteld aan de toekenning van de tweede tranche aan liquiditeitssteun is verdere verlaging van de personeelskosten van het publieke apparaat en aan de overheidsgeleide entiteiten. Deze verlaging is gerealiseerd door het totale pakket arbeidsvoorwaarden van het personeel werkzaam in de (semi-)publieke sector op jaarbasis met 12,5% in te korten. De regering is hiermee akkoord gegaan. Deze verlaging geldt vanaf 1 juli 2020 en kan bij landsbesluit vervallen worden verklaard. Doordat de gewone dienst nog niet sluitend is in 2022 en de regering weer een beroep heeft gedaan bij de Rijksministerraad voor toepassing van artikel 25, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht op het begrotingsjaar 2022, is de vakantieuitkering verlaagd met circa NAf 18 miljoen.

Verbruik goederen en diensten

Het betreft een verhoging van de begroting van de Staten in 2022 om de Parlementaire enquête van het HNO-budget af te ronden. De begroting is van de Staten is verhoogd met NAf 0,6 miljoen.

Voor 2022 wordt een bedrag van NAf 1 miljoen en 2023 en verder een bedrag van NAf 3 miljoen gereserveerd voor het digitaliseren van de papierendossiers bij de belastingdienst. Het betreft een meerjarig proces. In de ontwerpbegroting is voor het dienstjaar 2022 is gedeeltelijk al hiermee rekening gehouden.

Interest

Op de post andere rentelasten is opgenomen de te betalen rente aan APC voor de aflossingsregeling ad 3,6 mln. en Werkliedenpensioenfonds ad 2,5 mln. Per abuis is geen rekening gehouden met deze uitgave in de (meerjarige) ontwepbegroting 2022.

Andere uitgaven

Sociale zekerheid en Schommelfonds

Eén van de voorwaarden waar Curaçao aan dient te voldoen om het tweede deel van de zesde tranche liquiditeitssteun te kunnen ontvangen, betreft het nemen van maatregelen die dienen te waarborgen dat het schommelfonds gedurende de jaren 2022 en 2023 in evenwicht zal zijn zonder de landsbijdrage te verhogen. De regering heeft hiertoe op 30 juli 2021 een aantal (14) beheersmaatregelen geaccordeerd die dienen bij te dragen aan de verduurzaming van de sociale fondsen. Deze beheersmaatregelen zijn aanvullend op de genoemde taakstelling besparingsmaatregelen die voortvloeien uit het rapport van de Taskforce Marktordening en Financiering Zorgsector, welke bedoeld zijn om de hogere exploitatiekosten van het Curaçao Medical Center (hierna: CMC) vergeleken met Sehos te dekken. De Sociaal Verzekeringsbank Curaçao (SVB) heeft een geactualiseerde meerjarenbegroting opgeleverd waarin deze beheersmaatregelen van 30 juli 2021 zijn verwerkt.

Het betreffen de volgende beheersmaatregelen:

(Additionele) Beheersmaatregelen			Verwerkt	
			2022	2023
AVBZ				
In 2022 korting budgetten alle tehuizen			0	0
ZV				
Per 1 juli 2022 besparing door eliminatie twk (aantal carensdagen blijft 3)			1,100,000	2,200,000
Per 1 juli 2022 aanpassing normale arbeid			750,000	1,500,000
In 2022 loondervingspercentage van 80% naar 75%			0	0
AOV				
In 2022 besparing door afschaffen bonus			0	0
In 2022 korting - all			0	0
Per 1 juli 2022 korting - buitenland			2,941,986	5,883,972
BVZ				
Farmacie ==> w.o. afschaffen OTC-middelen				
(Extra) besparing			1,500,000	10,030,000
CMC				
In 2022 korting			13,837,500	14,114,250
Revalidatiecentrum				
In 2022 korting			340,710	347,524
Fundashon Duna Lus				
In 2022 korting			107,950	110,109
Verpleeginrichting				
In 2022 korting			30,447	31,056
St. Rode Kruis Bloedbank				
In 2022 korting			230,189	234,793
St. Perspektiva i Sosten				
In 2022 korting			67,500	68,850
Advent Ziekenhuis				
In 2022 korting			1,571,448	1,602,877
Wijkverpleging				
In 2022 korting			889,069	906,850
Capriles Kliniek				
In 2022 korting			635,625	648,338
			22.152.424	37.678.619
Paramedici				
Chiropractie: per 1 juli 2022 pakketversmalling/lijst van Borst			200,000	400,000
Fysiotherapie: per 1 juli 2022 pakketversmalling/lijst van Borst			1,800,000	3,600,000
Oefentherapie: per 1 juli 2022 pakketversmalling/lijst van Borst			200,000	400,000
Psychologie: per 1 juli 2022 onderwijskundige testen naar begroting MOWCS			700,000	1,400,000
			2,900,000	5,800,000
Medische uitzending				
Per 1 juli 2022 hart-, long- en levertransplantatie uit pakket			300,000	600,000
Tandheelkunde				
Tandarts: strengere controle aanvragen orthodontie			600,000	612,000
Medische specialisten ==> w.o. produktieplafond e.d.			542,678	4,531,420
Laboratoria				
Per 1 juli 2022 tariefverlaging			3,000,722	6,121,472
Ziekentransport ==> reeds verwerkt in "ongewijzigd beleid"				
In 2022 tariefsverlaging			0	0
CDC Daysecentrum ==> reeds verwerkt in "ongewijzigd beleid"				
In 2022 tariefsverlaging			0	0
Administratiekosten ==> reeds (deels) gerealiseerd in 2021 en ook (deels) reeds verwerkt in "ongewijzigd beleid"			366,482	4,266,482
Meeropbrengsten premies ZV/OV wegens compliance-project premies			19,000,000	19,000,000
			50,712,306	78,609,993
Doorberekende administratiekosten				
Naar Cessantiafonds, Gelijkgestelden			(4,717)	(4,717)
			50,707,588	78,605,276
Dotatie wettelijke reserve				
Effekt op (hoogte van) dotatie bij invoeren beheersmaatregelen, en optreden "overschotten" bij de verschillende respectievelijke Fondsen			(15,875,324)	(22,337,867)
Daadwerkelijke uiteindelijk effect op resultaat resp. Schommelfonds			34,832,265	56,267,409

Hierna volgt een korte toelichting op de beheersmaatregelen van 30 juli 2021.

AOV-fonds:

Een 10% extra korting zal worden toegepast op AOV-gerechtigden die momenteel in het buitenland wonen. Dit levert een jaarlijkse besparing op van circa NAf 5,9 miljoen.

Beheerskosten SVB:

Door 23% te korten op de beheerskosten SVB zal NAf 9,2 miljoen jaarlijks bespaard worden. Dit zal in een periode van 2 tot 3 jaar worden gerealiseerd.

ZV-fonds:

Er zal een aanpassing komen van het begrip 'eigen arbeid'. Deze aanpassing levert jaarlijks NAf 1,5 miljoen per jaar op. Daarnaast zal een eigen risico worden ingebouwd van 3 dagen, zonder terugwerkende kracht naar de eerste ziektemelding. Deze maatregel levert jaarlijks NAf 2,2 miljoen op. Voorts zal de controle worden geïntensiveerd, hetgeen dient te leiden tot een hogere compliance. Daarnaast zal het complianceproject sociale premies meeropbrengsten van circa NAf 19 miljoen per jaar additioneel opleveren in 2022 en 2023.

BVZ-fonds:

Diverse versmallingen van het verstrekkingenpakket, intensievere controles en kortingen dienen te leiden tot besparingen van om en nabij NAf 17 tot 18 miljoen verdeeld over 2022 en 2023. Dit zal zich voordoen onder andere bij fysio-, oefentherapie en chiropractie, orthodontie en ziekenvervoerders. Zie tabel voor een specificatie.

Toepassing van de 12,5 % korting op de arbeidsvoorwaarden van het personeel van de overheids-gelieerde entiteiten SVB-gesubsidieerde instellingen zal volgens raming circa NAf 18 miljoen jaarlijks opleveren.

In totaal zal binnen dit fonds een besparing worden gerealiseerd van om en nabij NAf 35 miljoen verdeeld over 2022 en 2023.

Meerjarig ziet het beeld per fonds vervolgens als volgt uit:

SVB meerjarenprognose Soc. Fondsen 2022-2025 (peildatum 30 sept 2021)					(bedragen in NAf)
AOV/AWW	2021	2022	2023	2024	2025
Premie baten	350,984,843	358,653,862	366,490,449	368,322,901	370,164,516
Landsbijdrage	25,000,000	25,000,000	25,000,000	25,000,000	25,000,000
Diversen	5,662,299	6,479,540	7,664,667	7,872,313	8,089,402
Lasten	(386,729,119)	(397,470,380)	(408,721,876)	(423,225,211)	(438,269,361)
Beheerskosten	(9,463,031)	(9,053,102)	(8,029,648)	(7,807,158)	(7,807,158)
Resultaat fonds	(14,545,007)	(16,390,080)	(17,596,408)	(29,837,154)	(42,822,601)
ZV/OV	2021	2022	2023	2024	2025
Premie baten	32,856,825	54,975,431	58,390,039	39,586,989	39,784,924
Landsbijdrage					
Diversen	(2,012,945)	(1,957,714)	(1,986,419)	(418,472)	(440,598)
Lasten	(27,611,848)	(28,382,626)	(29,402,156)	(29,549,167)	(29,696,913)
Beheerskosten	(14,162,865)	(13,549,345)	(12,017,590)	(11,684,600)	(11,684,600)
Resultaat fonds	(10,930,832)	11,085,746	14,983,874	(2,065,249)	(2,037,186)
BVZ	2021	2022	2023	2024	2025
Premie baten	270,386,428	276,425,644	282,599,749	284,012,748	285,432,812
Landsbijdrage	278,200,000	278,200,000	278,200,000	278,200,000	278,200,000
Diversen	(1,149,867)	(17,589,954)	(22,443,950)	(1,186,403)	(991,118)
Lasten	(553,045,393)	(521,743,217)	(513,210,936)	(523,179,710)	(533,344,904)
Beheerskosten	(15,984,924)	(15,292,474)	(13,563,658)	(13,187,829)	(13,187,829)
Resultaat fonds	(21,593,755)	-	11,581,205	24,658,806	16,108,961
AVBZ	2021	2022	2023	2024	2025
Premie baten	61,791,482	65,270,590	68,945,585	69,290,313	69,636,765
Eigen bijdrage	4,517,646	4,517,646	4,517,646	4,517,646	4,517,646
Landsbijdrage	2,500,000	2,500,000	2,500,000	2,500,000	2,500,000
Diversen	(118,355)	(117,056)	(117,056)	(117,056)	(117,056)
Lasten	(81,432,414)	(82,246,738)	(83,069,206)	(83,899,898)	(84,738,897)
Beheerskosten	(2,921,559)	(2,795,000)	(2,479,025)	(2,410,335)	(2,410,335)
Resultaat fonds	(15,663,200)	(12,870,558)	(9,702,055)	(10,119,329)	(10,611,876)
Resultaat fondsen	(62,732,794)	(18,174,892)	(733,384)	(17,362,926)	(39,362,703)
Schommelfonds SVB deze updated meerjarenbegr	21,237,527	3,062,635	2,329,251	(15,033,675)	(54,396,378)

Uit de meerjarenbegroting valt te zien dat het Schommelfonds positief zal blijven voor de jaren 2022 en 2023, waarna het omslaat naar een negatieve waarde voor de jaren 2024 en 2025.

Bij het AOV/AWW-fonds speelt bij de toename van de pensioenuitgaven het feit dat vanaf 2021 nieuwe pensioengerechtigden bijkomen, namelijk 65-plussers die na de leeftijdsverhoging in 2013 en overgangsregeling beginnen in te stromen.

Bij het BVZ-fonds drukken de zorgkosten van het CMC en de kosten van geneesmiddelen zwaar op de uitgaven van het fonds. De CMC-zorgkosten bedragen circa 1/3 deel van de totale zorguitgaven van het BVZ-fonds, de kosten geneesmiddelen circa 20%.

De regering heeft naar aanleiding van het rapport van de Taskforce Marktordening en Financiering Zorgsector medio 2019 diverse taakstellingen vastgelegd in wetgeving en deze aan SVB opgedragen teneinde de hogere exploitatielast van het CMC versus Sehos te kunnen dichten. Deze taakstellingen met betrekking tot de zorggebieden geneesmiddelen, medisch specialisten en medische uitzendingen, dienden vanaf het jaar 2020 en verdere jaren besparingen op te leveren tot een bedrag van NAf 70 miljoen volgens de SVB-calculaties.

In de praktijk ziet het beeld tot nu toe er als volgt uit:

Zorggebied	Taakstelling	Realisatie 2020	Afwijking
Geneesmiddelen	NAf 34 miljoen	Circa NAf + 1,6 miljoen	NAf - 35,6 miljoen
Medisch specialisten	NAf 19 miljoen	Circa NAf -8,8 miljoen	NAf -10,2 miljoen
Medische uitzendingen	NAf 17 miljoen	Circa NAf -13,2 miljoen	NAf - 3,8 miljoen
Laboratoria	pm	Circa NAf 0 miljoen	-
Totaal	NAf 71 miljoen	NAf - 20,4 miljoen	NAf - 50,6 miljoen

Uit bovenstaande tabel blijkt dat van de besparingsmaatregelen van NAf 70 miljoen in 2020 circa NAf 20,4 miljoen is gehaald, ofwel circa 25%. Naar verwachting zal het gerealiseerd bedrag geleidelijk toenemen in de jaren 2021 en verdere jaren wegens onderstaande redenen.

Als redenen voor het niet realiseren van deze taakstelling noemt de SVB:

- Het ontbreken van nader door de overheid in te vullen voorwaarden betreffende geneesmiddelen,
- Een verbod op de pensioenleeftijdgrens door de rechter zonder een overgangsregeling niet is toegestaan, een vernieuwd Landsbesluit h.a.m. voorziet in een overgangsregeling van 3 jaar voor medische specialisten.
- Voorzichtigheidshalve worden eerder ingeboekte besparingen bij medisch specialisten als gevolg van het per 1 juli 2020 geïntroduceerde declaratieplafond niet meer meegenomen. Recentelijk heeft de rechter de medische specialisten die een rechtszaak hebben aangespannen immers in het gelijk gesteld.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat het realiseren van de taakstelling besparingsmaatregelen niet alleen voor 2020, maar ook voor de jaren daarna nog erg onzeker is. Naast deze taakstellende besparingsmaatregelen wordt onderzocht hoe de exploitatie van het CMC kan worden verduurzaamd.

Schommelfonds:

Uitgaande van de taakstellende besparingsmaatregelen en de (veertiental) beheersmaatregelen, ziet het schommelfonds (in NAf) vanaf 2022 en verdere jaren als volgt uit:

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Schommelfonds na beheersmaatregelen	21,2	3,1	2,3	-15,0	54,4

Naar aanleiding van het bovenstaande worden de in de ontwerpbegroting opgevoerde bedragen ter dotatie aan het Schommelfonds neerwaarts gecorrigeerd op basis van nieuwe ramingen van de SVB.

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Mutatie op het Schommelfonds	-28,3	-71,1	-143,2	-222,0

(In NAf)

Kapitaaldienst

Tabel 7. Mutatie op de kapitaaldienst

	2022	2023	2024	2025
Lasten	79,5	0,0	0,0	0,0
Investerings- en vermogensoverdrachten	6,0	0,0	0,0	0,0
Aflossing leningen o/g:	-	-	-	-
- binnenland	-	-	-	-
- buitenland	-	-	-	-
Aflossing o/g Lening	73,5	-	-	-
Baten	-20,8	-71,6	-101,3	-150,9
Vrijgekomen middelen uit afschrijvingen	0,0	0,0	0,0	0,0
Aflossing leningen u/g	-	-	-	-
Nieuwe financiering	-20,8	-71,6	-101,3	-150,9
Saldo	-100,3	-71,6	-101,3	-150,9

Baten

Financieringsbehoefte en Financiering

Financieringsbehoefte

In de Ontwerpbegroting 2022 en de meerjarige ramingen sluit de gewone dienst met een tekort. Middels onderhavige nota van wijziging wordt het tekort op de gewone dienst verlaagd. Dientengevolge dat het beroep dat gemaakt moet worden op de kapitaalmarkt minder is geworden.

Lasten

De regering is voornemens om de omzetbelasting over de vergoeding die voor het goed of dienst wordt betaald, meteen inhouden en aan de regering betalen door de banken.

Voor het implementeren van de wijzigingen zullen systeemwijzigingen plaatsvinden. Voor het bouwen van een systeem en de overige kosten, bijvoorbeeld aanpassing van de aangifte omzetbelasting op het online portaal van de Inspectie der Belastingen en informatiecampagne aan het publiek en ondernemers wordt een totaalbedrag van NAF 6 miljoen geraamd in 2022.

Op 29 oktober 2021 besloot de Rijksministerraad tot het verstrekken van NAF 76 miljoen additionele liquiditeitssteun voor het vierde kwartaal 2021. Deze tranche was niet opgenomen in de begroting 2022 daar deze na de indiening van de ontwerpbegroting is gerealiseerd. Dit bedrag dient ook in 2022 te worden afgelost. Het totaalbedrag dat aan liquiditeitssteun is ontvangen in 2020 en 2021 is NAF 919,7. In de begroting 2022 is rekening gehouden met een bedrag van NAF 846,2. Dus in nota van wijziging is een bedrag van NAF 73,5 opgevoerd.

Advies Raad van Advies

De Raad van Advies heeft bij brief van 25 november 2021, met nummer RvA no. RA/31-21-LV, advies uitgebracht over het onderhavige ontwerp. Hieronder wordt op dit advies ingegaan. Hierbij wordt de structuur van het advies van de Raad van Advies aangehouden.

I. Algemeen

1. De cijfermatige gevolgen van de ontwerpnota van wijziging

In onderstaande tabel worden de cijfermatige gevolgen van de ontwerpnota op de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2022 (hierna: ontwerpbegroting 2022) weergegeven.

Uitgedrukt in Naf	Ontwerpbegroting 2022	Effecten van de ontwerpnota van wijziging	Gewijzigde ontwerpbegroting 2022
Uitgaven GD	1.746,9 miljoen	-20,3 miljoen	1.726,6 miljoen
Uitgaven KD	949,1 miljoen	0	949,1 miljoen
Eindcijfer van de begroting	2.696,0 miljoen	-20,3 miljoen	2.675,7 miljoen
Saldo GD	-262,4 miljoen	+5,7 miljoen	-256,7 miljoen
Saldo KD	+262,4 miljoen	-5,7 miljoen	+256,7 miljoen

GD: Gewone dienst; KD: Kapitaaldienst

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, neemt het eindcijfer van de ontwerpbegroting 2022 als gevolg van de ontwerpnota van wijziging af met Naf 20,3 miljoen.

De voorgenomen cijfermatige wijzigingen in de ontwerpnota van wijziging zijn uiteindelijk relatief gering en regaderen slechts twee ministeries, te weten de ministeries van Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn en van Financiën.

Zoals uit de toelichting op de ontwerpnota van wijziging blijkt gaven onder andere de volgende punten aanleiding tot dit ontwerp:

- het voortschrijdend inzicht ten aanzien van de verwachte belastingopbrengsten en de invoering van de kansspelbelasting;
- de voorgenomen uitbreiding van de personele capaciteit bij een viertal organisatieonderdelen van het Ministerie van Financiën, welke volgens de regering noodzakelijk is vanwege de uitvoering van thema "C Belastingen" van het landspakket¹ en
- de verlaging van de dotatie aan het Schommelfonds Sociale Verzekeringen (hierna: Schommelfonds) - dat door de Sociale Verzekeringsbank (hierna: de SVB) beheerd wordt -

¹ Het landspakket is op 2 november 2020 als onderlinge regeling op grond van artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en het land Curaçao gesloten.

en de voorgenomen beheersmaatregelen met betrekking tot de sociale verzekeringen, met de uitvoering waarvan de SVB is belast.

Uitgaande van de in de tabel hierboven weergegeven cijfers is het volgens de Raad evident dat de ontwerpbegroting 2022, zoals gewijzigd door de ontwerpnota van wijziging, niet voldoet aan de in artikel 15, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (hierna: Rft) opgenomen begrotingsnormen, welke overeenstemmen met de begrotingsnormen van artikel 7, eerste, tweede en derde lid, van de Landsverordening comptabiliteit 2010. In lijn met hetgeen de regering in de memorie van toelichting behorende bij de ontwerpbegroting 2022 (pagina 6, derde alinea) stelt, namelijk dat de verdere opleving van de economie en de positieve effecten hiervan op de overheidsfinanciën nog onderhevig zijn aan een hoge mate van onzekerheid, waardoor niet uitgesloten is dat voor het jaar 2022 een beroep op artikel 25 van de Rft moet worden gedaan, houdt ook het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (hierna: Cft) in zijn advies d.d. 23 augustus 2021 met kenmerk Cft 202100089 (pagina 4) over de ontwerpbegroting 2022 rekening met een tekort in 2022. Anderzijds geeft het Cft aan dat vanaf het jaar 2023 de gewone dienst sluitend dient te zijn. Echter wordt in de ontwerpnota van wijziging voor het jaar 2023 nog uitgegaan van een tekort op de gewone dienst van NAF 101,1 miljoen en ook in de verdere jaren is het verwachte resultaat op de gewone dienst negatief. Het vorenstaande impliceert dat zelfs indien de regering de in de ontwerpnota van wijziging voorgestelde besparingen en inkomstenverhogingen volledig realiseert er daarbovenop maatregelen noodzakelijk zullen zijn voor het kunnen wegwerken van het geprojecteerde tekort voor 2023 en verdere jaren.

De Raad adviseert de regering met het bovenstaande rekening te houden en de meerjarenbegroting dienovereenkomstig aan te passen.

De regering wil aangeven dat naast de hierboven aangegeven aanpassingen in de nota van wijziging, de regering de belastingcijfers aangepast heeft op basis van de realisatiecijfers van de eerste tien maanden van het jaar, verhoogd met de door de IMF verwachte reële economische groei van 7% voor 2022, 4% voor 2023, 3% voor 2024 en 2% voor 2025. Op basis hiervan is het saldo van de gewone dienst als volgt:

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Saldo Gewone dienst	-241,5	-30,2	0,0	0,0

In het overzicht blijkt dat de regering in 2022 en 2023 een tekort op gewone dienst projecteert. In 2024 en 2025 verwacht de regering geen tekort. De weg naar gezonde overheidsfinanciën moet echter zorgvuldig worden uitgestippeld om te voorkomen dat begrotingsmaatregelen, vooral wanneer die procyclisch van aard zijn, het economisch herstel zullen belemmeren. Om het tempo van herstel te versnellen en het economische groeipad op een duurzame wijze te verhogen is het daarnaast van cruciaal belang dat de structurele hervormingen, zoals overeengekomen in het Landspakket, worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om maatregelen die het concurrentievermogen van Curaçao moeten verbeteren, een duurzame en inclusieve groei moeten bevorderen en de veerkracht van de economie moeten versterken.

De regering geeft tevens aan dat op 3 november 2021 de regering een verzoek heeft ingediend voor toepassing van artikel 25, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht op het begrotingsjaar 2022.

2. Begroting onvoldoende richtinggevend

Bij de advisering door de Raad over de ontwerpbegroting 2022² is de regering gevraagd ernaar te streven het in 2022 uit te voeren landspakket en de in het regeerakkoord³ opgenomen beleidsvoornemens bij de eerste wijziging van de (ontwerp)begroting 2022 te verwerken.

Volgens de regering⁴ worden de thema's van het landspakket uitgewerkt in uitvoeringsagenda's en worden deze laatste op kwartaalbasis opgesteld hetgeen een volledige opname in één keer van het in 2022 uit te voeren landspakket bemoeilijkt. Bij het gereedkomen van de uitvoeringsagenda's en het regeerprogramma zullen deze bij nota van wijziging dan wel bij suppletoire begroting worden verwerkt.

De Raad kan zich vinden in de vorenstaande toelichting voor het nog niet kunnen verwerken van de cijfermatige effecten van het landspakket in de ontwerpbegroting 2022, echter is het landspakket niet het enige middel waarop het door de regering te voeren beleid gestoeld dient te zijn. Het staat buiten kijf dat uitvoering van het landspakket noodzakelijk is, echter wordt van de regering verwacht dat zij met name uitgaande van de heersende maatschappelijke vraagstukken, integraal beleid uitstippelt voor de korte, midden- en lange termijn - voor bijvoorbeeld de aanpak van de noden in de sociale zekerheid en elementen hieruit vertaalt naar beleidsdoelen van de diverse ministeries, waarin het landspakket – als instrumentarium van het integrale beleid - zijn plaats krijgt. Het ontbreken van een uitgewerkte visie en daarop toegespitst beleid maakt het voor de regering uiteindelijk nog uitdagender de steeds toenemende maatschappelijke problemen het hoofd te kunnen bieden.

Een van de belangrijkste functies van de begroting is de allocatiefunctie waarbij de overheid de afweging maakt hoe de beschikbare middelen over de verschillende beleidsprioriteiten, waaronder financieel-economische en sociaal maatschappelijke belangen worden verdeeld. Het voorbereiden en uitvoeren van een begroting biedt de regering de gelegenheid tot het implementeren van gerichte maatregelen teneinde onder meer brandende vraagstukken aan te pakken en tevens om de basis te leggen voor een lange termijn stabilisatieproces, met name op financieel-economisch gebied.

In het licht van het bovenstaande adviseert de Raad de regering op zijn laatst in de eerste Suppletoire begroting 2021 de Begroting 2022 aan te vullen met elementen uit het regeerprogramma, vertaald in concrete beleidsvoornemens, die aansluiten op de huidige specifieke acute maatschappelijke vraagstukken en die perspectieven bieden voor verbetering van de welvaart in de komende jaren.

De regering geeft aan dat in verband met de regeringswisseling in juni 2021 was het niet haalbaar om in de begroting van 2022 de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet integraal te verwerken. De regering is al bezig om de financiële effecten van de beleidsvoornemens te kwantificeren en deze zal middels prioriteitstelling in de eerste suppletoire wijziging 2022 verwerkt worden. Daarnaast zal het Nationaal Hervormingscommissie samen met TWO de

² Zie onderdeel I.1. "a. Beleidsvoornemens van de huidige regering zijn niet verwerkt in de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2022" van het advies van 6 september 2021 met kenmerk RvA no. RA/27-21-LV (zaaknummer 2021/019736).

³ Akuerdo di Gobernashon 2021-2025 "Un Gobernashon di Pueblo, pa Pueblo I huntu ku Pueblo di Kòrsou Ta Pueblo su Bùrt!"

⁴ Zie onderdeel 1. "c. Advies", laatste tekstblok, van de memorie van toelichting behorende bij de ontwerpbegroting 2022 (pagina 5).

financiële meerjarige effecten van het landspakket uitwerken zodat deze via de suppletoire wijziging in 2022 opgenomen zullen worden in de begroting.

3. Veranderende uitgangspunten

In zijn advies van 6 september 2021 over de ontwerpbegroting 2022⁵ heeft de Raad gewezen op het (interne) risico van een mogelijke toename van de coronavirus besmettingen in Curaçao tegen eind 2021 en in 2022. Mede dankzij adequaat optreden van de regering zijn de besmettingen teruggedrongen en vormt de omvang van de lokale besmettingen momenteel geen bedreiging voor de gehanteerde uitgangspunten.

De Raad wenst op te merken dat thans echter bepaalde externe factoren dusdanige wendingen nemen dat die gevolgen zullen gaan hebben voor de validiteit van de in de ontwerpbegroting 2022 gehanteerde uitgangspunten. Het betreft in deze onder meer de volgende factoren:

- Corona ontwikkelingen in Europa

In de afgelopen maanden maakt het toerisme op het eiland een opleving door, de in de ontwerpbegroting 2022 geprojecteerde economische groei is logischerwijs dan ook gebaseerd op dergelijke positieve ontwikkelingen. Het is bekend dat het grootste deel van de toeristen die Curaçao bezoeken, uit Europa afkomstig zijn. De laatste weken is de coronasituatie in Europa drastisch verslechterd en nemen de besmettingen razendsnel toe. Indien deze ontwikkeling aanhoudt, zal dit gevolgen kunnen hebben voor de toelating van deze doelgroep tot Curaçao en dientengevolge ook voor het reisverkeer vanuit Europese landen. Het gevolg hiervan kan zijn dat de instroom van toeristen uit Europa in Curaçao weer kan gaan dalen. Dit kan de in de ontwerpbegroting 2022 gehanteerde uitgangspunten – met name de geprojecteerde economische groei en de daaraan gerelateerde aspecten – significant negatief beïnvloeden.

- Oververhitte leveringsketens (“supply chain”), gestegen (grondstof)prijzen en geïmporteerde inflatie

Met haar kleine, open economie is Curaçao ontzettend gevoelig voor disrupties in de internationale handel. Te merken is dat Curaçao thans op twee manieren hinder ondervindt van internationale ontwikkelingen. Enerzijds is de aanvoer van goederen – vanwege de in rap tempo toegenomen vraag naar goederen wereldwijd – niet optimaal, hetgeen gemakkelijk kan resulteren in schaarste en anderzijds is een sterk stijgende trend waar te nemen in de prijzen van importproducten waardoor een verhoogde inflatie waarschijnlijk is. Een hoge inflatie zal ongetwijfeld zijn doorwerking hebben op de economie, zoals dalende koopkracht en afname van de productie, met alle gevolgen van dien.

De hierboven genoemde externe factoren kunnen de in de ontwerpbegroting 2022 veronderstelde economische groei en inflatie negatief beïnvloeden met als gevolg dat het cijfermatige beeld van de ontwerpbegroting 2022 zal verslechteren en de sociaal- en financieel-economische problemen in Curaçao kunnen verergeren.

De regering wordt gevraagd rekening te houden met het vorenstaande scenario c.q. risico.

De regering is weldegelijk bewust van deze risico's. Vandaar dat de regering het advies van het College financieel toezicht niet heeft opgevolgd om de nominale economische groei te

⁵ Zie onderdeel I. 3. “f. Veranderende uitgangspunten” (pagina 5).

gebruiken. Gelet op de hierboven genoemde risico's en gezien het feit dat er (nog) geen besluitvorming is inzake het indexeren van het minimumloon en de bevrozing van de sinds 2013 niet geïndexeerde ambtenarensalarissen voor de komende jaren, acht de regering het realistisch om voorzichtigheidshalve uit te gaan van de reële economische groei.

II. Inhoudelijke opmerkingen

a. Sociale zekerheid en Schommelfonds

Het overzicht betreffende additionele beheersmaatregelen

Op pagina 5 van de toelichting op de ontwerpnota van wijziging is een overzicht opgenomen van maatregelen die bedoeld zijn om de kosten bij de sociale zekerheidsfondsen die door de SVB beheerd worden te reduceren opdat voldaan wordt aan de voor 2022 en 2023 gestelde voorwaarden voor liquiditeitssteun van Nederland.

- De presentatie van de cijfers in het overzicht

Ten eerste wenst de Raad op te merken dat de presentatie van de cijfers in het bedoelde overzicht niet helder is. Bijvoorbeeld, is er niet uit op te maken waarop het bedrag ad NAf 17.710.438 in de kolom van 2022 en NAf 18.064.647 in de kolom van 2023 - in de rij onder "Capriles Kliniek" - betrekking heeft. In ieder geval vormen die bedragen niet de som van de in de rijen daarvoor opgenomen bedragen.

De Raad adviseert de regering voornoemd overzicht op dit punt aan te passen.

De regering heeft het overzicht aangepast.

- Het realiteitsgehalte van de voorgenomen beheersmaatregelen

Aangezien er volgens het rapport van de Taskforce Marktordening en Financiering Zorgsector een besparing van NAf 70 miljoen mogelijk werd geacht terwijl daarvan tot nu toe slechts NAf 20,4 miljoen is gerealiseerd, is het van eminent belang het realiteitsgehalte van de voorgenomen maatregelen in ogenschouw te nemen. Overigens valt uit de ontwerpnota van wijziging volgens de Raad niet op te maken hoe de regering om wenst te gaan met de circa NAf 50 miljoen niet gerealiseerde besparingen van de beoogde NAf 70 miljoen. Het is noodzakelijk om in een begroting uit te gaan van betrouwbare en realistische cijfers. In dit verband wenst de Raad op te merken dat bepaalde van de op pagina 5 van de toelichting op de ontwerpnota van wijziging gepresenteerde beheersmaatregelen waarschijnlijk niet (geheel) te realiseren zijn.

Zo wordt bij het Algemene Ouderdomsfonds uitgegaan van een additionele 10% korting op niet-ingezetenen per 1 juli 2022. Ten aanzien van deze maatregel hebben, zoals de Raad reeds in zijn advies van 6 september 2021⁶ heeft aangegeven, niet-ingezetenen op een pensioen als bedoeld in de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering geprocedeerd tegen de SVB. De uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in deze zaak was in het nadeel van de SVB⁷.

⁶ Zie onderdeel IV. 6. "b. CMC" (pagina 12).

⁷ Uitspraak Hof van Justitie d.d. 1 maart 2021; ECLI:NL:OGHACMB:2021:55.

Het budget van Curaçao Medical Center (hierna: CMC) ter dekking van de kosten van de door CMC te verlenen zorg wordt door de Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur, gehoord de SVB en CMC, vastgesteld. Een van de voorgenomen beheersmaatregelen is een korting bij CMC van circa NAF 14 miljoen op jaarbasis terwijl CMC met de Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur juist al geruime tijd verwickeld is in een geschil over budgetverhoging, waarbij ook hier rechtszaken aan de orde zijn geweest.

Ook de voorgenomen kortingen bij Advent ziekenhuis, Wijkverpleging en Capriles kliniek roepen de nodige vragen op. In het kader van besparingen worden de medische uitzendingen voor hart-, long- en levertransplantaties per 1 juli 2022 uit het vastgestelde verstrekkingenpakket gehaald. Onduidelijk is of vanaf dat moment patiënten hiervoor op Curaçao worden behandeld, en of dat ze zelf moeten betalen voor deze levensreddende behandelingen, en – in het verlengde van het laatstgenoemde - hoe omgegaan wordt met patiënten die het niet zelf kunnen bekostigen. Ondanks de complexe situatie en de grote uitdagingen binnen de zorg dient volgens de Raad de kwaliteit en de toegang tot de zorg te allen tijde te worden gewaarborgd.

Teneinde het realiteitsgehalte van de Begroting 2022 te waarborgen is het volgens de Raad imperatief dat de regering accuraat is bij het opnemen van (cijfermatige) informatie in deze begroting.

In het licht van het vorenstaande en gelet op de praktijk die uitmondt in de vele geschillen tussen de Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur en zorgaanbieders inzake budgetafspraken, wordt de regering gevraagd - voor zover dat nog niet is gebeurd - de voorgenomen beheersmaatregelen af te stemmen met de stakeholders en eventueel in te gaan op het (ex-ante) realiteitsgehalte van de maatregelen. Ook wordt geadviseerd om in de ontwerpbegroting 2022 en de meerjarenbegroting in ieder geval geen rekening te houden met het voor de jaren 2022 en 2023 geraamde bedrag van NAF 2,9 miljoen respectievelijk NAF 5,8 miljoen ten aanzien van de eerdergenoemde voorgenomen 10% korting op niet-ingezetenen per 1 juli 2022 en bovengenoemd overzicht cijfermatig op dit punt aan te passen.

De regering zal zeker met voortvarendheid op de beheersmaatregelen werken en zal het advies van de raad van advies meenemen in de verdere implementatie c.q. plan van aanpak van de beheersmaatregelen.

- Verduurzaming van effecten van voorgenomen beheersmaatregelen

Zoals uit het overzicht op pagina 7 van de toelichting op de ontwerpnota van wijziging op te maken is, komt het Schommelfonds vanaf 2024 weer in de min te staan. De voorgestelde beheersmaatregelen bieden dus – zelfs bij een effectiviteit van 100% - geen duurzame oplossing voor de financiële noden van de sociale zekerheidsfondsen. *De regering wordt geadviseerd spoedig en in overleg met de stakeholders, gedragen en duurzame oplossingen te presenteren voor de sociale zekerheidsfondsen die binnen een integrale visie passen. Ter vergroting van de slagingskans van voorgenomen maatregelen/trajecten in algemene zin, wordt geadviseerd een interne monitoringsfunctie in het leven te roepen en die te belasten met de begeleiding van de implementatie van de maatregelen opdat de uitvoering succesvol verloopt. In dit verband wordt geadviseerd het vorenstaande alvast toe te passen bij de implementatie van de beheersmaatregelen met betrekking tot de sociale zekerheidsfondsen en ook bij de overstap van de kansspelbelasting naar een vergunningstelsel.*

De regering zal zeker met voortvarendheid op de beheersmaatregelen werken en zal het advies van de raad van advies meenemen in de verdere implementatie c.q. plan van aanpak van de beheersmaatregelen.

b. Onderbouwing aannames c.q. begrote bedragen

Alhoewel de in een begroting opgenomen cijfers de toekomst regarderend en grotendeels schattingen betreffen, is het raadzaam bij het vaststellen van de cijfers zo accuraat mogelijk te zijn. In dit verband is het essentieel om de aannames van significante financiële consequenties voortvloeiende uit veranderingen dan wel vernieuwingen, in de begroting inzichtelijk te maken, immers deze vormen de bouwstenen van de begroting. Een onderbouwing vergroot het inzicht in de begroting en kan bestaande samenhangen tussen bepaalde begrotingsaspecten c.q. lasten/uitgaven zichtbaar maken.

De Raad vraagt in algemene zin aandacht hiervoor. In dat kader wordt geadviseerd om in de toelichting op de ontwerpnota van wijziging de op pagina 3 van de toelichting genoemde verwachte meeropbrengsten bij de omzetbelasting in 2022 ad NAF 12,5 miljoen en de verwachte opbrengsten van de vergunningenfee van NAF 40 miljoen in 2022 nader te onderbouwen.

De regering heeft de belastinginkomsten en de kansspel vergunning van nadere toelichting voorzien.

III. Opmerkingen van (wets)technische en redactionele aard

Opmerkingen van (wets)technische en redactionele aard zijn in een bijlage bij dit advies opgenomen en worden geacht hiervan integraal onderdeel uit te maken.

De regering heeft de onvolkomenheden van (wets)technische en redactionele aard conform het advies van de Raad van advies aangepast.

IV. Conclusie

De begroting is op de eerste plaats een financiële vertaling van het door de overheid voorgenomen beleid. Door de begroting goed te keuren, geeft de Staten autorisatie aan de regering om het voorgenomen beleid uit te voeren waarbij invulling wordt gegeven aan het budgetrecht van de Staten. Voorkomen moet worden dat de beleidsfunctie van de Begroting 2022 en daarmee samenhangend het budgetrecht van de Staten wordt uitgehold omdat de begroting het voorgenomen beleid niet weergeeft. Aangezien de ontwerpbegroting 2022 beleidsarm is, voldoet deze in ieder geval niet aan haar beleidsfunctie. Geconstateerd wordt dat de voorliggende ontwerpnota van wijziging hierin weinig verandering brengt, noch voor het begrotingsjaar 2022, noch meerjarig.

Volgens de ontwerpnota van wijziging vertoont de ontwerpbegroting 2022 een tekort van NAF 256,7 miljoen op de gewone dienst. Echter is uit de ontwerpnota van wijziging niet op te maken of en in welke mate het de regering toegestaan is - op basis van toepassing van artikel 25 van de Rft en een besluit van de RMR - voor het begrotingsjaar 2022 te mogen afwijken van de begrotingsnorm opgenomen in artikel 15, eerste lid, onder a, van de Rft. Vaststaat volgens de Raad dat een eventuele verlenging van de toepassing van artikel 25 van de Rft op de Begroting 2022 invloed zal hebben op het budgettaire kader voor het begrotingsjaar 2022 en tevens voor de kwantiteit c.q. implementatietermijn van de beleidsvoornemens van de regering in dat jaar en opvolgende jaren.

Het Cft heeft reeds impliciet aangegeven met een begrotingstekort voor het dienstjaar 2022 rekening te houden. Dit biedt volgens de Raad de regering zeker ruimte om de noodzakelijke nieuwe beleidsvoornemens in 2022 te implementeren. Echter, zowel in de ontwerpbegroting 2022 als in de ontwerpnota van wijziging ontbreken duidelijke beleidsvoornemens met als gevolg dat het nieuwe begrotingsjaar 2022 met een beleidsarme en daarmee gebrekkige begroting zal starten.

Op basis van de door de Raad geplaatste kanttekeningen, zowel met betrekking tot de ontwerpbegroting 2022 als de ontwerpnota van wijziging en de toelichting daarop, hoopt hij de regering in te laten zien dat een verbeterde aanpak imperatief is. De intentie van de regering zou derhalve logischerwijs moeten zijn om voldoende gepaste beleidsvoornemens zo spoedig mogelijk in een eerste suppletoire begroting 2022 te verwerken.

De Raad van Advies heeft een aantal opmerkingen bij de ontwerpnota van wijziging en adviseert de regering om daarmee rekening te houden voordat zij de ontwerpnota van wijziging bij de Staten indient.

De regering wenst als volgt te reageren. De Landsverordening comptabiliteit 2010, artikel 36, bepaalt dat de begroting van het Land, uiterlijk de tweede dinsdag van september van het jaar voorafgaande van het jaar waarvoor de begroting geldt ter goedkeuring bij de Staten moet zijn aangeboden. Verder zegt de Landsverordening comptabiliteit 2010 dat de begroting van elke minister respectievelijk voorzitter van een staatsorgaan jaarlijks uiterlijk op 1 mei ramingen in dient, voor elk onderdeel van de landsadministratie waarover hij het beheer voert, bij de Minister van Financiën. Met andere woorden al vroeg in het jaar was de ontwerpbegroting gereed. In verband met de regeringswisseling in juni 2021 was het niet haalbaar om in de begroting van 2022 de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet integraal te verwerken. Daarom is ook gekozen om een deel van de kapitaaldienst onverdeeld te laten. Deze zal verdeeld worden middels de beleidsvoornemens van de regering en prioriteitstelling in de eerste suppletoire wijziging 2022.

De regering is al bezig om de financiële effect van de beleidsvoornemens te kwantificeren en deze zal middels prioriteitstelling in de eerste suppletoire wijziging 2022 verwerkt worden. Daarnaast zal het Nationaal Hervormingscommissie samen met TWO de financiële meerjarige effecten van het landspakket uitwerken zodat deze via de suppletoire wijziging in 2022 opgenomen zullen worden in de begroting.

Tevens wil de regering aangeven dat op 3 november 2021 de regering een verzoek heeft ingediend voor toepassing van artikel 25, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht op het begrotingsjaar 2022.

Advies College financieel toezicht Sint Maarten en Curaçao

Het College financieel toezicht (Cft) heeft bij brief d.d. 12 november 2021 conform artikel 11 lid 2 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) advies gegeven over eerste nota van wijziging op de begroting 2022 (hierna: NvW). Hieronder wordt op dit advies ingegaan.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor de beoordeling van de Nota van Wijziging (NvW) wordt gevormd de Rft, aangevuld met de aanwijzing die de Rijksministerraad (RMR) op 12 juli 2019 heeft gegeven aan het bestuur van Curaçao en die op 24 december 2020 is bijgesteld.²⁸ Vanwege de coronacrisis heeft de Rijksministerraad (RMR) aan Curaçao op diens verzoek⁹ toestemming verleend om, op basis van artikel 25 lid 1 van de Rft, voor 2021 af te wijken van de centrale begrotingsnorm.⁵

Op 3 november jl. verzocht Curaçao de RMR deze toestemming ook voor het begrotingsjaar 2022 te verlenen.¹⁰ Dit verzoek is nog in behandeling.

Oordeel

In zijn advies van 23 augustus jl. deed het Cft verschillende aanbevelingen voor aanpassing van de OB. Curaçao voert met de NvW weliswaar een aantal belangrijke wijzigingen in de OB door, maar geeft daarmee nog onvoldoende invulling aan deze aanbevelingen. De (meerjarige) belastingbaten worden in de begroting significant onderschat en moeten naar boven worden bijgesteld. Op basis van de realisatie is sprake van een onderschatting van de belastingbaten voor 2022 van minimaal NAf 50 miljoen. De ontwikkeling van de personeelslasten vraagt om nadere onderbouwing en het Cft gaat ervan uit dat de persoonslasten in de (meerjarige) begroting neerwaarts worden bijgesteld. Omdat de afspraak tussen Nederland en Curaçao voor wat betreft het inleveren van de vakantie-uitkering ook voor 2022 geldt, kan deze reservering in de OB komen te vervallen. Bovendien ontbreekt een meerjarige uitwerking van het Landspakket, ook voor wat betreft investeringen op de kapitaaldienst.

De regering geeft aan dat zij op de opmerkingen/verzoeken die zowel in het onderdeel "Oordeel" als in het onderdeel "Toelichting" voorkomen, slechts eenmaal zal reageren, en wel in het onderdeel "Toelichting".

Daarbij bevat de NvW een aantal nieuwe elementen, waaronder lastenverhogingen in het kader van het Landspakket op de posten personeelslasten en verbruik van goederen en diensten. Het Cft herhaalt het belang de uitgaven op deze posten kritisch te bezien en verzoekt Curaçao nadrukkelijk na te gaan of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. Tevens wordt een verhoging van de vergunningen-fee voor

²⁸ Bij besluit van 24 november 2020, nummer 2020002389 is besloten dat de aanwijzing na het Kroonberoep in stand blijft, maar alleen nog zal bestaan uit het naleven van de aflossingsovereenkomst tussen het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) en het land Curaçao en zo mogelijk aanvullende aflossingen uit de overschotten op de gewone dienst in de komende jaren.

⁹ Minister-president van Curaçao, zaaknummer 2020/045844, Beroep toepassing artikel 25, eerste lid, van Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten voor begroting 2021, d.d. 8 december 2020. ⁵ BZK, kenmerk 2020-0000757582, Besluitvorming Rijksministerraad 18 december 2020, d.d. 18 december 2020.

¹⁰ Minister-president van Curaçao, zaaknummer 2021/034463, Beroep op toepassing artikel 25, lid 1 Rijkswet Financieel Toezicht op de begroting 2022, d.d. 3 november 2021.

kansspelaanbieders opgenomen, welke al in 2022 tot NAf 40 miljoen additionele inkomsten voor het land moet leiden. Dit element behoeft nadere toelichting.

De regering geeft aan dat zij op de opmerkingen/verzoeken die zowel in het onderdeel "Oordeel" als in het onderdeel "Toelichting" voorkomen, slechts eenmaal zal reageren, en wel in het onderdeel "Toelichting".

Conform artikel 15, lid 1 sub a van de Rft dient Curaçao een sluitende gewone dienst te hebben. Hoewel Curaçao met de NvW de tekorten op de gewone dienst verkleint¹¹, toont de OB tot en met 2025 tekorten. Het Cft gaf aan dat het van groot belang is dat Curaçao ernaar streeft alleen in 2022 nog tot een tekort op de gewone dienst te komen. Het Cft acht het van belang dat de gewone dienst vanaf 2023 sluitend is, zodat een verdere oploep van de schulden wordt voorkomen. Liquiditeitssteun is dan in beginsel niet meer nodig. Tevens biedt dit Curaçao weer de mogelijkheid om op basis van artikel 16 van de Rft leenverzoeken voor investeringen te doen. Uitgangspunt dient te zijn dat er vanaf 2024 overschotten zijn, zodat een aanvang kan worden gemaakt met het aflossen van de schulden en tekorten kunnen worden gecompenseerd.

De regering geeft aan dat de effecten van het Landspakket (meerjarig) nog niet in de (meerjarige) begroting zijn verwerkt. De hervormingen en maatregelen van het Landspakket moeten de ruimte bieden in de begroting om over te kunnen gaan tot aflossing van de schulden. De weg naar gezonde overheidsfinanciën moet echter zorgvuldig worden uitgestippeld om te voorkomen dat begrotingsmaatregelen, vooral wanneer die procyclisch van aard zijn, het economisch herstel zullen belemmeren. Om het tempo van herstel te versnellen en het economische groeipad op een duurzame wijze te verhogen is het daarnaast van cruciaal belang dat de structurele hervormingen, zoals overeengekomen in het Landspakket, worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om maatregelen die het concurrentievermogen van Curaçao moeten verbeteren, een duurzame en inclusieve groei moeten bevorderen en de veerkracht van de economie moeten versterken.

Het Cft is derhalve van oordeel dat de OB met de NvW nog niet voldoet aan de normen van de Rft en verzoekt Curaçao alsnog volledig invulling te geven aan de aanbevelingen om daarmee vanaf 2023 een sluitende gewone dienst te kunnen realiseren. Het Cft licht dit oordeel hieronder per aanbeveling nader toe. In de bijlage vindt u de relevante cijfermatige informatie.

De regering geeft aan dat zij op de opmerkingen/verzoeken die zowel in het onderdeel "Oordeel" als in het onderdeel "Toelichting" voorkomen, slechts eenmaal zal reageren, en wel in het onderdeel "Toelichting".

Toelichting

Opvolging aanbevelingen

Aanbeveling 1 - Voorzie de begrote belastingbaten van een toereikende toelichting ten aanzien van de gehanteerde uitgangspunten. Ga hierbij uit van het te verwachten realisatieniveau over 2021 en pas daarop de meest recente nominale groeiraming van het IMF toe.

¹¹ Het tekort op de gewone dienst voor 2022 daalt van NAf 378 miljoen (versie OB Cft advies 23 augustus jl.) naar NAf 257 miljoen (versie NvW), voornamelijk als gevolg van het niet meer opnemen van de dotatie aan het schommelfonds van NAf 62 miljoen en het verhogen van de inkomsten uit vergunningenfees voor kansspelaanbieders (NAf 40 miljoen). Zie de verschillenanalyse in de bijlage.

Aanbeveling 2 - Verwerk daarbij de effecten van de verwachte complianceverbetering van de inning van belastingen en premies in 2021 en voorziet deze van een toereikende toelichting.

Aan deze aanbevelingen is niet voldaan. Curaçao baseert zijn belastingraming voor 2022 en verder op een prognose van de belastingbaten voor 2021 van NAF 1.187 miljoen. Deze baten worden vervolgens geïndexeerd met de reële groeipercentages zoals recent vastgesteld door het IMF.¹² ¹³ Curaçao indexeert dus niet op basis van de verwachte *nominale* economische groei. Daardoor is in de OB sprake van een onderschatting van de belastingbaten voor 2022 van minimaal NAF 50 miljoen. Dit beeld wordt ook bevestigd door de realisatiecijfers tot en met september 2021.¹⁴ De verzochte toelichting ten aanzien van de verwachte effecten van de complianceverbetering, waaronder de in de tweede helft van 2021 opengestelde kwijtscheldingsregeling,¹⁵ is niet in de OB noch in de NvW opgenomen. Het Cft verzoekt Curaçao de begroting op deze punten aan te passen.

De regering geeft aan dat in de ontwerpbegroting 2022 de belastingmiddelen begroot waren op totaal NAF 1.331 miljoen. Deze raming was gebaseerd op de realisatiecijfers van de eerste zeven maanden van het jaar, verhoogd met de door de IMF verwachte reële economische groei van 6,5% voor 2022.

Intussen zijn de realisatiecijfers tot en met oktober bekend. Op basis van de belastingmonitor (de interne methodiek) worden de totale belastingontvangsten voor 2021 geprojecteerd op NAF 1.263 miljoen. De genoemde projectie 2021 wordt voor 2022 verhoogd met de reële groeiraming van het nieuwe IMF projectie van 7% tot totaal NAF 1.357,4 miljoen. Opgemerkt dient te worden dat deze positievere projectie gedreven wordt voor een deel door ook incidentele factoren als gevolg van het “rebound-effect” in de toeristische sector en hogere consumentenprijzen mogelijk als gevolg van o.a. hogere vrachtkosten. Gelet op de hierboven genoemde incidentele meeropbrengsten in de projectie 2021 en gezien het feit dat er (nog) geen besluitvorming is inzake het indexeren van het minimumloon en de bevrozing van de sinds 2013 niet geïndexeerde ambtenarensalarissen voor de komende jaren, acht de regering het realistisch om voorzichtigheidshalve uit te gaan van de reële economische groei.

In de aangepaste OB is het voornemen opgenomen het tarief in de omzetbelasting te uniformeren op 7 procent (nu 6 en 9 procent). Uitgaande van implementatie¹⁶ van het uniforme tarief per medio 2022, verwacht Curaçao voor dat jaar NAF 13 miljoen meeropbrengsten in de omzetbelasting. Voor 2023 begroot Curaçao deze meeropbrengsten op NAF 25 miljoen. Deze additionele inkomsten zijn onvoldoende onderbouwd waardoor de hardheid hiervan niet is vast te stellen. Het Cft verzoekt u deze meeropbrengsten (en indexatie hiervan) nader toe te lichten en tevens aan te geven op welke datum invoering van dit uniforme tarief zal geschieden.

In het regeerakkoord van de tweede kabinet Pisas is opgenomen dat de Landsverordening omzetbelasting 1999 gewijzigd zal worden, waarbij voor de leveringen van goederen en het verrichten van diensten binnen het heffingsgebied één tarief van 7% zal gelden. Door het elimineren van de verschillende tarieven (6, 7 en 9 en vrijgestelde prestaties) binnen het heffingsgebied, wordt de administratie voor de

¹² IMF Country report no. 21/186, Kingdom of the Netherlands – Curaçao and Sint Maarten, 2021 Article IV Consultation, d.d. augustus 2021.

¹³ 2022: 6,5 procent; 2023: 5 procent; 2024: 3,5 procent; en 2025: 2 procent.

¹⁴ Tot en met september 2021 is NAF 906 miljoen aan belastingbaten gerealiseerd. Dit bedrag dient te worden vermeerderd met de ontvangsten aan Bijzondere Invoerrechten Benzine (NAF 24 miljoen tot en met augustus 2021), welke pas aan het eind van het boekjaar als baten worden verantwoord. Overigens vermeldt de Financiële Management Rapportage over augustus 2021 dat in juli 2021, in samenhang met deze bijzondere invoerrechten, door de Douane een navordering van NAF 108 miljoen is opgelegd.

¹⁵ Richtlijn ter invordering belastingen.

¹⁶ Curaçao zet ook in op implementatie van een systeem waardoor de omzetbelasting direct bij de betaaltransactie, door de verwerkende banken in de landskas zal worden gestort.

ondernemers en de controle door de Stichting Overheids Belastingaccounts bureau (hierna te noemen: "SBAB") eenvoudig, effectiever en efficiënter.

Daarnaast zal ook, om de inning van de omzetbelasting in 's Lands kas te bespoedigen en te verzekeren, nieuwe regels aangaande de betaling van de omzetbelasting geïntroduceerd worden via wijziging van de Landsverordening omzetbelasting 1999. Banken gaan namens de ondernemer die de prestatie verricht, de omzetbelasting over de vergoeding die voor het goed of dienst wordt betaald, meteen inhouden en aan de regering betalen. Hierdoor zal de regering meteen de beschikking krijgen over de omzetbelasting opbrengsten doordat de banken de omzetbelasting bij het swipen of online betalen inhouden en betalen aan 's Lands kas. Dit zal de compliance verbeteren en de liquiditeit van de regering zeker stellen.

Door hoge transportkosten, schaarste in goederen en de gevolgen van de coronapandemie gaan de prijzen van goederen door het dak. Onder andere boodschappen en bouwmaterialen zijn veel duurder dan een jaar eerder. Dit is geen uitzondering op Curaçao. Vanwege deze situatie heeft de regering besloten om de wijziging in het tarief van de belasting momenteel aan te houden. In het jaar 2022 zal de regering de situatie evalueren en zal met een nieuw besluit komen.

Het project dat bij betaling voor het goed of dienst de omzetbelasting over de vergoeding die wordt betaald meteen ingehouden wordt en aan de regering wordt betaald, zal doorgaan.

De regering houdt voorzichtigheidshalve rekening met een meeropbrengst van NAf 2 miljoen per maand. Deze meer opbrengsten komt doordat het bedrag aan omzetbelasting dat door de ondernemers/inhoudingsplichtige bij de aangifte reeds wordt aangegeven, daadwerkelijk worden geïnd. Het innen van deze bedragen wordt mogelijk doordat een deel van de omzetbelasting betalingen direct bij de transactie wordt gestort in 's Landskas door de banken. Op basis van de berekening van te ontvangen omzetbelasting en de daadwerkelijke ontvangen omzetbelasting, is waar te nemen dat de regering een maximale derving heeft van NAf 4,5 miljoen per maand.

In onderstaande overzicht wordt de berekening/uitgangspunt gepresenteerd.

Omschrijving	Omzet	Belasting vlgs opbrengsten feb.2020	Bij direct in landskas vlgs huidige tarief
Regeling Kleine Ondernemers	25.396	-	
Vrijgestelde prestaties	90.804.373	-	
Belaste prestaties 6%	400.014.135	23.119.789	24.000.848
Verlegde diensten 6%	7.086.073	409.557	425.164
Belaste prestaties 7%	41.447.294	2.395.547	2.901.311
Verlegde diensten 7%	1.795.148	103.755	125.660
Belaste prestaties 9%	97.285.680	5.622.862	8.755.711
Verlegde diensten 9%	1.624.501	93.892	146.205
TOTAAL	640.082.600	31.745.402	36.354.900

Aanbeveling 3 – Stel de begrote dotaties aan het schommelfonds bij tot nihil, in lijn met de besparingen door de beheersmaatregelen.

Op basis van de recent afgekondigde beheersmaatregelen moeten dotaties aan het schommelfonds in 2022 en 2023 worden voorkomen.¹⁷ Met de NvW zijn daarom de dotaties aan het schommelfonds in 2022 en 2023 (respectievelijk NAf 62 miljoen en NAf 50 miljoen) niet meer in de OB opgenomen.

Voor 2024 en 2025 zijn nog wel dotaties opgenomen, maar deze zijn teruggebracht tot de recent door de SVB berekende tekorten (respectievelijk NAf 15 miljoen en NAf 54 miljoen).¹⁸ Hiermee is nog niet aan de aanbeveling van het Cft voldaan. Het Cft wijst er in dit kader nogmaals op dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om verdere dotaties door het land aan het schommelfonds te voorkomen. Bovendien vereisen de getroffen maatregelen een correcte en stipte uitvoering om al vanaf begin 2022 tot besparingen en meeropbrengsten te kunnen leiden. Indien de maatregelen onverhoopt vertraging oplopen zal Curaçao elders compensatie moeten vinden.

De regering is bewust van de grote lopende tekorten in de schommelfonds. Daarom is, naar aanleiding van het rapport van de Taskforce Marktordening en Financiering Zorgsector, medio 2019, diverse taakstellingen vastgelegd in wetgeving, en aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) opgedragen teneinde de hogere exploitatielast van het Curaçao Medical Center (CMC) versus Sehos te kunnen dichten. De regering heeft een werkgroep geïnstalleerd onder het voorzitterschap van de Minister van Financiën om dit te bewerkstelligen.

In de uitvoeringsagenda bij het landspakket wordt ook de hervormingen en maatregelen met betrekking tot de zorg opgepakt. Het betreft: 1) het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19; 2) het borgen van de continuïteit van de acute zorg; 3) het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel. Zodra de plannen van aanpak geïmplementeerd worden, zal aan de hand van de (beheers)maatregelen de kosten van de verschillende fondsen gemitigeerd worden, teneinde het schommelfonds in evenwicht te houden, zonder de landsbijdrage ter verhogen vooral voor de jaren 2024 en 2025.

Aanbeveling 4 – Pas de afvalstoffenbelasting aan op het (geïndexeerde) niveau van 2020.

Deze aanbeveling is door Curaçao met de NvW verwerkt. Voor 2022 is deze belasting begroot op NAf 16 miljoen. Overigens is door Curaçao aangegeven dat gewerkt wordt aan het verbeteren van de compliance in specifiek deze belastingsoort.¹⁹ Het Cft neemt met belangstelling kennis van deze ontwikkeling en wil nader geïnformeerd worden over de wijze waarop de overheid deze geoordeelde belastingen besteedt.

De regering wil aangeven dat de afvalstoffenbelasting op dit moment NAf 16 miljoen genereert. Aan Selikor wordt een bijdrage van NAf 20,6 miljoen gegeven.

Aanbeveling 5 – Lever een onderbouwing voor de VVU-regeling en de personeelslasten en verlaag deze op basis daarvan.

Het Cft gaf bij de OB aan een nominale daling te verwachten van de personeelslasten voor 2023 en verder, mede door de regeling Vrijwillige Vervroegde Uittreding (VVU). De door het Cft herhaaldelijk gevraagde onderbouwing van de VVU is met de OB slechts beperkt gegeven. Het Cft maakt uit deze onderbouwing op dat de VVU tot een

¹⁷ Besluit Raad van Ministers van Curaçao d.d. 30 juli 2021, zaaknummer 2021/022804, 2020/047894, 2020/047841.

¹⁸ SVB, begroting 2022 e.v. jaren, versie 28 september 2021.

¹⁹ Onder meer door het verbeteren van de gegevensuitwisseling tussen Aqualectra (het bedrijf dat de inning verzorgt) en de Landsontvanger.

besparing van per saldo NAf 40 miljoen op de personeelslasten zou moeten leiden over de periode 2021-2027.²⁰ Deze besparing volgt echter niet uit de in de OB opgenomen personeelslasten. Daarbij wordt met de NvW voor de periode 2022-2025 jaarlijks NAf 4 miljoen aan additionele lasten opgenomen voor de invulling van vacatures bij de Douane, de Belastingdienst, en de Financial Intelligence Unit. Deze invulling van vacatures is volgens Curaçao noodzakelijk om aan de vereisten van het Landspakket te kunnen voldoen. De personeelslasten komen hiermee al in 2024 terug op het 2019 (pre-corona) niveau van circa NAf 445 miljoen.

Het Cft is van oordeel dat deze oploep in de personeelslasten -zeker zolang de gewone dienst een tekort toont- een halt moet worden toegeroepen. Het Cft verzoekt Curaçao maatregelen te treffen en gaat er daarbij van uit dat de personeelslasten neerwaarts worden bijgesteld.

In dit kader wijst het Cft erop dat Curaçao vanaf 2022 de vakantie-uitkering voor ambtenaren weer in de begroting opneemt (NAf 18 miljoen). Het Cft is echter ambtelijk geïnformeerd dat voor het wederom kunnen uitbetalen van de vakantie-uitkering een aanpassing van de wetgeving noodzakelijk is. Deze is voor 2022 nog niet gereed en zal er daarom waarschijnlijk toe leiden dat de vakantie-uitkering voor dat jaar uit de begroting zal worden verwijderd.

Ook heeft het Cft grote zorgen bij de effectiviteit van de VVU-regeling en de doelmatige besteding van de daarvoor uit liquiditeitssteun verkregen financiering. In dit verband is, naast de begrote vacatureruimte, ook relevant dat de post overwerk in 2021 sterk oploopt. Naar verwachting zal de realisatie op deze post in september de BW 2021 overschrijden. Curaçao wordt gevraagd om in de vierde uitvoeringsrapportage (UR) 2021 te rapporteren over de beheersing van deze post. De in het kader van het Landspakket vereiste instandhouding en mogelijke uitbreiding van de personele capaciteit zou dan ook allereerst moeten worden opgevangen door omscholing van personeel elders in het apparaat en door verbeterde doorstroom naar deze vitale functies. Daarnaast zouden mogelijke pieken kunnen worden opgevangen door tijdelijke technische ondersteuning uit Nederland, althans zou Curaçao hiervoor gerichte verzoeken kunnen indienen.

De regering wil aangegeven dat op pagina 52 van de ontwerpbegroting 2022 op de gewone dienst de verlagingen van de salariskosten conform de berekeningen van Pensioenfonds Curaçao zijn opgenomen. Zie hieronder een uittreksel van de ontwerpbegroting.

Beleidsdeel				
Gewone dienst	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
199500 - Niet in te delen uitg./ink.				
4200 - Beloning van Personeel	-6.771.000	-22.097.000	-18.814.000	-14.400.000

Naast deze verlagingen zijn er gedurende het jaar 2021 kritische vacatures ingevuld o.a. bij het ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur, het Ministerie van Algemene zaken en het Ministerie van Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn vanwege de pandemie. Daarnaast dient aangegeven te worden dat het besparingseffect van de VVU-regeling vanaf het jaar 2024 minder wordt. Dit is gebaseerd op de volgende aspecten: 1) de uitstroom in de latere jaren substantieel minder zal zijn, 2) het

²⁰ Algemene Beschouwing bij de OB (versie Staten 14 september 2021), pagina 29.

voornemen van 1 instromer voor elke 3 uitstromers en 3) exclusief de VVU-regeling toch sprake zou zijn van relatief grote uitstroom bij het bereiken van de 65-leeftijd.

Ter verbetering van het financieel beheer, optimalisatie van de belastingdienst, optimale grenscontrole en ter voorkoming van negatieve beoordeling door de Caribbean Financial Action Task Force (CFATF) zijn er vacatures opgenomen in de nota van wijziging. Het is onmogelijk om met de huidige capaciteit aan personeel de in het landspakket opgenomen verbeterpunten te bereiken. De regering is van mening dat door het aantrekken van de juiste kwalitatieve personeel samen met het huidige personeel de targets in het landspakket gehaald zullen worden. Het tijdelijk gebruikmaken van technische bijstand kan werken als Curaçao de kosten van uitzending zelf niet hoeft te dragen. De praktijk is dat Curaçao altijd de uitzendkosten moet betalen, welke niet laag zijn.

Het opgenomen bedrag voor vakantie-uitkering is afgevoerd in de nota van wijziging op de begroting 2022.

Aanbeveling 6 - Verwerk de meerjarige uitwerking van het Landspakket en licht deze toe.

Het Cft verzoekt Curaçao al sinds het overeenkomen van het Landspakket om een uitwerking daarvan in de begroting. Deze uitwerking moet verder voeren dan het opnemen van stelposten voor in het regeerakkoord opgenomen beleidsvoornemens. Ook met de NvW wordt niet aan deze aanbeveling voldaan. Curaçao voert aan dat budgettaire consequenties en verwachte effecten van het Landspakket uitgewerkt worden in de uitvoeringsagenda's, maar dat het feit dat deze op kwartaalbasis worden opgesteld een opname voor het gehele begrotingsjaar bemoeilijkt.²¹ Het Cft is echter van oordeel dat dit niet aan een gedegen verwerking van de effecten van het Landspakket in de begroting in de weg hoeft te staan. Het Cft wijst er in dit kader op dat zolang de meerjarige effecten van het Landspakket onvoldoende zijn vertaald naar de begroting, er feitelijk ook geen mandaat kan worden gegeven voor uitgaven die daarmee verband houden. Curaçao neemt met de OB en met de NvW namelijk wél meerjarig lasten op zonder dat daar baten tegenover staan.²² Het Cft verzoekt Curaçao alle lasten en alle baten die verband houden met (de uitvoering van) het Landspakket op te nemen in een aparte paragraaf in de begroting en deze nader te specificeren.

In een gesprek samen met het secretariaat van het Cft is afgesproken dat het Nationaal Hervormingscommissie samen met TWO aan de financiële meerjarig effecten van het landspakket gaan werken zodat deze via de suppletoire begroting in 2022 opgenomen zullen worden in de begroting.

Aanbeveling 7 - Verwijder de stelposten van de kapitaaldienst. Beperk de kapitaaldienst tot noodzakelijke vervangingsinvesteringen en investeringen die volgen uit het hervormingstraject zoals overeengekomen in het Landspakket. Regulier onderhoud dient onderdeel te zijn van de gewone dienst.

Aan deze aanbeveling is niet voldaan. Curaçao past de hoogte van de investeringen met de NvW niet aan. De OB bevatte voor 2022 een post van NAf 58 miljoen voor 'investeringen die

²¹ Algemene Beschouwing bij de OB (versie Staten 14 september 2021), pagina 5.

²² Dit betreft onder meer NAf 8 miljoen lasten betreffende de Nationale Hervormingscommissie Regering Curaçao (NHRC) en de externe medewerkers die door de NHRC worden aangestuurd. Ook wordt NAf 5 miljoen additioneel budget toegewezen aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie en NAf 2 miljoen aan Defensie, beide in verband met Landspakket-onderdeel 'versterking rechtstaat' en daarover in het vierlandenoverleg gemaakte afspraken.

middels prioriteitstelling aan de hand van het regeerprogramma nog verdeeld moet worden'.²³ Deze post liep op tot NAF 80-83 miljoen per jaar gedurende 2023-2025.

Met de NvW is deze stelpost weliswaar naar beneden bijgesteld (NAf 48 miljoen in 2022), maar niet onderbouwd. Ook is ondanks het verzoek van het Cft de jaarlijkse stelpost van NAF 10 miljoen voor onvoorziene kapitaaldienstuitgaven niet verwijderd. Overigens wijst het Cft nogmaals op de afspraak in het kader van de liquiditeitssteun om de investeringen op de kapitaaldienst te beperken tot noodzakelijke vervangingsinvesteringen of investeringen die volgen uit het hervormingstraject zoals overeengekomen in het kader van het Landspakket.

De regering wil ten eerste aangeven dat het stelpost niet bij de nota van wijziging is aangepast, maar bij de indiening van de ontwerpbegroting aan de Staten. Het onverdeelde bedrag van circa NAF 46 miljoen is geen stelpost. De Landsverordening comptabiliteit 2010, artikel 36, bepaalt dat de begroting van het Land, uiterlijk de tweede dinsdag van september van het jaar voorafgaande van het jaar waarvoor de begroting geldt ter goedkeuring bij de Staten moet zijn aangeboden. Verder zegt de Landsverordening comptabiliteit 2010 dat de begroting van elke minister respectievelijk voorzitter van een staatsorgaan jaarlijks uiterlijk op 1 mei ramingen in dient, voor elk onderdeel van de landsadministratie waarover hij het beheer voert, bij de Minister van Financiën. Met andere woorden al vroeg in het jaar was de ontwerpbegroting gereed. In verband met de regeringsswisseling in juni 2021 was het niet haalbaar om in de begroting van 2022 de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet integraal te verwerken. Daarom is gekozen om een deel van de kapitaaldienst onverdeeld te laten. Deze zal verdeeld worden middels de beleidsvoornemens van de regering en prioriteitstelling in de eerste suppletoire wijziging 2022.

Op de kapitaaldienst wordt zoals op de gewone dienst een stelpost voor onvoorziene uitgaven opgenomen in de begroting. De stelpost voor onvoorziene uitgaven is nodig omdat gedurende het jaar er onvoorziene gebeurtenissen kunnen ontstaan welke de bedrijfsvoering van het apparaat stagneert of van landsbelang is dat geen uitstel deugt. De stelpost is iets heel normaal bij budgettering. De regering is niet eens met het Cft om het onverdeeld deel en de stelpost voor onvoorziene uitgaven af te voeren.

Bij de reactie op de OB merkte het Cft op dat in 2022-2025 wordt geleend ter compensatie van het tekort op de gewone dienst. Met de NvW past Curaçao de kapitaaldienst aan op de 'nieuwe' tekorten op de gewone dienst.²⁴

De regering wil aangegeven dat op basis van de meerjarige opwaartse aanpassingen van de belastingen op basis van realisatiecijfers tot en met oktober 2021 en de afvoering van de vakantie-uitkering, het tekort in 2022 verlaagd is. Vanaf 2023 is de gewone dienst sluitend.

Tot slot wijst het Cft voor wat betreft de te ontvangen aflossingen op de kapitaaldienst op de precaire financiële situatie van het Curaçao Medical Center (CMC). In 2022 zal door het CMC moeten worden gestart met het betalen van de jaarlijkse aflossingen van NAF 9 miljoen op de door het land verstrekte lening van NAF 450 miljoen. Gezien de precaire financiële situatie van het ziekenhuis is het niet duidelijk hoe deze ontvangst in 2022 gefinancierd wordt. Het Cft verzoekt Curaçao in de NvW op dit punt een toelichting en een risico-inschatting op te nemen.

²³ Nota van Financiën bij de Ontwerpbegroting 2021 van Curaçao, pagina 84.

²⁴ N.B. daarbij wordt de aflossingscomponent in 2022 nog NAF 76 miljoen hoger in verband met de verstrekte liquiditeitssteun over het vierde kwartaal 2021.

Zoals het Cft zelf heeft aanbevolen is de regering met voortvarendheid bezig met het CMC om de precaire financiële situatie te verhelpen. Daarom is, naar aanleiding van het rapport van de Taskforce Marktordening en Financiering Zorgsector, medio 2019, diverse taakstellingen vastgelegd in wetgeving, en aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) opgedragen teneinde de hogere exploitatielast van het Curaçao Medical Center (CMC) versus Sehos te kunnen dichten. De regering heeft ook een werkgroep geïnstalleerd onder het voorzitterschap van de Minister van Financiën om dit te bewerkstelligen.

Aanbeveling 8 – Neem op de kapitaaldienst de aflossingsverplichtingen uit hoofde van de in 2021 verstrekte liquiditeitssteun op.

Aan deze aanbeveling is voldaan. Op 29 oktober jl. besloot de RMR tot het verstrekken van NAf 76 miljoen additionele liquiditeitssteun voor het vierde kwartaal 2021. Deze tranche dient ook in 2022 te worden afgelost. Het Cft verzoekt Curaçao deze aanvullende aflossingsverplichting ook in de begroting op te nemen.

De regering heeft de begroting conform aangepast.

De kapitaaldienst sluit overigens omdat in de OB wordt uitgegaan van volledige herfinanciering van de vanaf 2020 verstrekte en per april 2022 in principe opeisbare liquiditeitssteun. Er zijn echter over de herfinanciering van de liquiditeitssteun nog geen afspraken gemaakt. Het Cft wijst erop dat aan Curaçao is gevraagd om bij de vierde UR 2021 inzicht te geven in het tekort voor 2021 en in de wijze waarop en wanneer de komende jaren invulling wordt gegeven aan de verplichting tot tekortcompensatie. Dit zal worden betrokken in de besluitvorming over de wijze hoe met deze aflossingsverplichting wordt omgegaan.²⁵

De regering wil aangeven dat Curaçao momenteel in gesprek is met Nederland over de leningen van de liquiditeitssteun, de rentebetaling en de leningen vanaf 2010. De deadline voor het komen met een oplossing is begin april 2022. Zodra hierover een beslissing is gevallen zal deze in de begroting verwerkt worden.

Overigens neemt Curaçao vanaf 2022 NAf 3 miljoen additionele rentelasten in de OB op. Het is het Cft niet helder of deze additionele rentelasten zien op een mogelijke herfinanciering van de liquiditeitssteun of zien op overige leningen. Het Cft verzoekt Curaçao dit in de NvW te specificeren.

De regering geeft aan dat de additionele rentelasten is opgenomen als buffer bij eventuele betaling van rente bij lening.

Toelichting overige elementen uit de NvW

Verhoging kansspelvergunningen-fee

Na het advies van het Cft van 23 augustus jl. is in de OB een kansspelbelasting opgenomen, welke in 2022 NAf 54 miljoen additionele baten moet opleveren. Met de NvW zijn deze baten verlaagd tot NAf 40 miljoen in 2022, oplopend tot NAf 82 miljoen in 2025. Bovendien zal de inning niet meer plaatsvinden via de belastingen, maar via een verhoging per medio 2022 van de kansspelvergunningen-fee.

²⁵ BZK, kenmerk 2021-0000167808, Besluitvorming Rijksministerraad 26 maart 2021, d.d. 26 maart 2021.

Curaçao baseert deze additionele baten op het plan van aanpak bij de onderdelen H.2 en H.19 van de uitvoeringsagenda bij het Landspakket. Het Cft is niet betrokken bij de totstandkoming van dit plan van aanpak, maar wijst erop dat deze onderdelen van het Landspakket toch vooral gericht lijken op meer strikte regulering van de goksector en het tegengaan van mogelijke illegale activiteiten. Op basis van de huidige informatie is het Cft dan ook niet in staat de hardheid van deze additionele baten te beoordelen. Het Cft verzoekt Curaçao op dit punt om nadere toelichting.

De verwachte directe baten van het project: +/- NAf 40,000,000 in het eerste jaar.

De verwachte baten worden onderbouwd door de volgende informatie:

- a. *500 vergunningen, ervan uitgaande dat een deel van de huidige vergunninghouders bij introductie van de wetgeving zich in een andere jurisdictie kunnen vestigen.*
- b. *Een maandelijks bedrag van NAf 5,000 per vergunning voor in totaal NAf 30,000,000 op jaarbasis*
- c. *Jaarlijkse fee van NAf 20,000 per vergunninghouder, voor in totaal 10,000,000 op jaarbasis*

Verbruik goederen en diensten, en subsidies en overdrachten

Het Cft houdt zorgen bij het hoge verbruik op deze posten. Hoewel het verbruik van goederen en diensten in 2022 daalt als gevolg van de verwachte afloop van de coronacrisis, wijkt het niveau substantieel af van de realisatie in het (pre-corona) jaar 2019. Daarbij neemt Curaçao meerjarig additionele lasten op die niet elders worden gecompenseerd. Dit geldt ook voor de post subsidies en overdrachten. Naast de onder aanbeveling 6 genoemde posten, betreft dit ook kosten die samenhangen met de invoering van het omzetbelastingtarief van 7 procent. Voor het bouwen van het betalingssysteem, de aanpassing van de aangifte omzetbelasting op het online portaal van de Inspectie der Belastingen, en de informatiecampaagne is NAf 4 miljoen in de begroting opgenomen.

Het Cft verzoekt Curaçao nadrukkelijk nogmaals kritisch na te gaan of verlaging van deze posten mogelijk is en om maatregelen ter compensatie in de begroting op te nemen. Daarbij merkt het Cft op dat het van groot belang is dat het financieel beheer op orde komt om kostenoverschrijdingen en onterechte betalingen, zoals in voorgaande jaren, te voorkomen.

De regering geeft aan dat bij het doorvoeren van de hervormingen en maatregelen met betrekking tot voornamelijk het financieel beheer en Kosten en effectiviteit van het publieke sector, onderdelen A en B in het landspakket, de begroting van het Land verder zal verlagen.

De hervormingen in het financieel beheer hebben tot doel: het beheersen en het op orde krijgen van het financieel beheer en het financieel toezicht vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot kosten en effectiviteit van de publieke sector hebben tot doel: 1) de doelmatigheid van de publieke sector verhogen door een verlaging van de public wage bill (in lijn met het Caribisch gemiddelde van 10 procent van het BBP) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin; 2) het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector. Zoals eerder aangegeven zal het Nationaal Hervormingscommissie samen met TWO aan de financiële meerjarig effecten van het landspakket gaan werken zodat deze via de suppletoire begroting in 2022 opgenomen zullen worden in de begroting.

Onderstand en noodvoorzieningen

De post onderstand en noodvoorzieningen van NAf 60 miljoen per jaar wordt voor de jaren 2022-2025 niet geïndexeerd. Een snellere doorstroming uit de onderstand naar regulier werk zou dit mogelijk moeten maken. Het ingezette economische herstel biedt Curaçao hiervoor wellicht mogelijkheden, maar desondanks voorziet het Cft hier een uitdaging voor het land. Het Cft constateert dat de noodvoedselhulp (nadat de financiering hiervan per 1 oktober jl. door Nederland is stopgezet met als uitgangspunt dat het land zelf voor de bekostiging zou zorgdragen) vanaf 2022 niet meer in de begroting is opgenomen. Gegeven de omstandigheden geeft het Cft in overweging dat Curaçao wederom met Nederland hierover in gesprek treedt en nagaat wat de mogelijkheden zijn voor (gedeeltelijke) financiering door Nederland of anders deze middelen via herprioritering vrijmaakt.

De regering zal het advies van het Cft meenemen en zal nagaan wat de mogelijkheden zijn.

Financieel beheer en risico's overheidsentiteiten

Het Cft herhaalt zijn adviezen van 23 augustus jl. ten aanzien van het verbeteren van het financieel beheer en het inzichtelijk maken van de risico's bij de overheidsentiteiten en verzoekt Curaçao hieraan opvolging te geven in de NvW. In zijn reactie op de adviezen geeft Curaçao aan dat op korte termijn nader onderzoek zal worden verricht naar de mogelijke financiële risico's bij de overheidsentiteiten. Curaçao geeft daarbij aan dat ABC Busbedrijf N.V. een formeel verzoek heeft gedaan voor overheidssteun. Het Cft verzoekt Curaçao dit punt nader toe te lichten en wenst ook na ommekomst van dit onderzoek nader geïnformeerd te worden.

De regering is in gesprek met de ABC Busbedrijf N.V. en zal de Staten en het Cft te zijner tijd hierover informeren.

Wijziging in de Algemene Beschouwing

1. In de Algemene Beschouwing op pagina 38 is er een typo bij de programmakosten ingeslopen. In "tabel 02 Staatsorganen Beleidsterrein" moet bij programmakosten het bedrag van NAf "20.000" vervangen worden door "25.700".
2. In het onderdeel "Raad van Advies Curaçao" van de Algemene Beschouwingen onder de kop "*Outcome 1. De verdere verbetering van de kwaliteit van de advisering*" pagina 38 van de algemene beschouwing wordt als volgt verandert:
"De kerntaak van de Raad van Advies is het adviseren over wetgeving en bestuur. Wetgeving moet aan (inhoudelijke) kwaliteitseisen voldoen. Een van de algemene doelstellingen van de Raad is het verder verbeteren van de kwaliteit van de advisering met bijzondere aandacht voor de uitbreiding c.q. verdere verbetering van de beschikbare kennis en het realiseren van de door de Raad voor adviesverzoeken vastgestelde behandeltermijn.

De waarde van het advies van de Raad ligt besloten in de relevantie van het advies, de tijdigheid waarmee het is opgesteld en de onderbouwing. Het is om deze reden van belang dat de Raad bijzondere aandacht geeft aan de verdere uitbouw van de beschikbare kennis en het realiseren van de door de Raad voor adviesverzoeken vastgestelde behandeltermijn. De Raad streeft ernaar, afhankelijk van de inhoud van een aangeboden adviesverzoek, een adviestermijn van maximaal drie maanden aan te houden. Bij spoed adviesverzoeken hanteert de Raad in de regel een adviesperiode van zes weken.

Om hogergenoemde outcome te realiseren heeft de Raad de volgende output vastgesteld:

- de verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat;
- het houden van gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk der Nederlanden zowel op het niveau van raadsleden c.q. staatsraden als op ambtelijk niveau.

Output "De verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat"

Voor de realisering van de output van de verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat zullen elk jaar de volgende activiteiten worden verricht:

- de medewerkers van het Secretariaat volgen cursussen;
- houdt een gedegen bibliotheek in stand.

Ter realisering van de eerstgenoemde output wordt ernaar gestreefd om elk jaar de medewerkers van het Secretariaat in de gelegenheid te stellen om cursussen te volgen. Dit geschiedt onder meer door de medewerkers in de gelegenheid te stellen om postacademische cursussen die door de University of Curaçao Dr. Moises da Costa Gomez worden georganiseerd te volgen.

Ook is het gebruikelijk om vanwege het beperkte aanbod op de lokale markt van cursussen op projectmatige basis één keer per jaar een cursus c.q. masterclass op maat ten behoeve van de medewerkers van het Secretariaat te organiseren. Voor 2022 zullen deze cursussen niet georganiseerd worden.

Een andere activiteit die van belang is voor de verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat is het in stand houden van een gedegen bibliotheek door handhaving van abonnementen op vaktijdschriften en door het aankopen van de nodige boeken. Het beschikbaar houden van goed gestructureerde, actuele en toegankelijke kennis- en informatiebronnen is een noodzaak. Het hiervoor geraamde bedrag is vastgesteld aan de hand van de vaktijdschriften waarop wordt geabonneerd, het abonnement op door Wolters online beschikbaar gestelde producten en de aan te schaffen boeken.

Output “Het houden van gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk der Nederlanden”

De Raad heeft tevens als output vastgesteld het houden van gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk der Nederlanden zowel op het niveau van raadsleden c.q. staatsraden als op ambtelijk niveau. In dit kader is het van belang gezamenlijk contacten met elkaar te blijven leggen, duidelijke afspraken te maken en de processen in de samenwerking met elkaar te evalueren. Dit laatste is belangrijk voor het onder meer stimuleren en ontwikkelen van het onderlinge vertrouwen tussen de adviesraden. Door samen te werken wordt onder meer beoogd kennis met elkaar te maken en informeel informatie en standpunten over aangelegenheden van wederzijds belang uit te wisselen.

In 2022 zullen in dit kader geen activiteiten (zoals het organiseren van een Caribisch Radenoverleg) worden verricht.”